

Stanovisko Výboru regiónov na tému: „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o činnosti Spoločenstva na podporu projektu Európske hlavné mesto kultúry na roky 2007 až 2019“

(2006/C 115/12)

VÝBOR REGIÓNOV,

so zreteľom na návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o činnosti Spoločenstva na podporu projektu Európske hlavné mesto kultúry na roky 2007 až 2019, predložený Európskou komisiou, KOM(2005) 209 v konečnom znení – 2005/102 (COD),

so zreteľom na rozhodnutie Európskej komisie z 30. mája 2005 konzultovať túto problematiku s Výborom v súlade s prvým odstavcom článku 265 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva,

so zreteľom na rozhodnutie predsedu Výboru regiónov (VR) z 25. júla 2005 poveriť komisiu pre kultúru a vzdelávanie vypracovaním stanoviska na túto tému,

so zreteľom na stanovisko VR na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o akcii Spoločenstva na podporu podujatia - Európske hlavné mesto kultúry“ (CdR 448/97 fin) ⁽¹⁾,

so zreteľom na stanovisko VR na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie 1419/1999/ES o akcii Spoločenstva na podporu podujatia ‚Európske hlavné mesto kultúry‘ pre roky 2005 až 2019“ (CdR 393/2003 fin) ⁽²⁾,

so zreteľom na stanovisko VR na tému „Kultúra a kultúrne rozdiely a ich význam pre budúcnosť Európy“ (CdR 447/97 fin) ⁽³⁾,

so zreteľom na stanovisko komisie pre kultúru a vzdelávanie, prijaté 22. septembra 2005 (CdR 251/2005 rev.1) (spravodajca: pán Seamus Murray, člen zastupiteľstiev Meath County Council a Mid-East Regional Authority (IE/UEN-EA)),

jednohlasne prijal na svojom 62. plenárnom zasadnutí 16. a 17. novembra 2005 (schôdza zo 17. novembra) nasledujúce stanovisko:

1. Názory Výboru regiónov

Navyše výbor uznáva, že EHMK čoraz viac nadobúda regionálny rozmer, keďže mestá zapájajú okolité oblasti do rozvoja a realizácie svojich kultúrnych programov,

na tému Európske hlavné mesto kultúry (EHMK)

VÝBOR REGIÓNOV

1.1 **považuje** EHMK za vplyvný nástroj na prezentáciu, podporu, obohatenie a zažitie európskej a miestnej kultúry a oceňuje, že vymenovanie za EHMK má pozitívny dosah na mestá, a to nielen v oblasti kultúry, ale aj v oblasti vytvárania hospodárskych možností a pracovných miest v sektore cestovného ruchu, voľného času a športu, kde môže pôsobiť ako katalyzátor obnovy mesta,

1.2 **uznáva**, že dosah EHMK môže byť väčší, ak by podujatie bolo súčasťou dlhodobej stratégie kultúrneho rozvoja mesta a domnieva sa, že je dôležité, aby projekt EHMK podporoval trvalo udržateľnejšie prístupy ku kultúrnemu rozvoju.

1.3 **zastáva názor**, že bola podcenená hodnota a potenciál EHMK, predovšetkým v dôsledku slabej finančnej pomoci zo strany EÚ, nedostatočného zamerania na rozvoj európskeho aspektu EHMK a podpory zviditeľňovania miest a chýbajúcej podpory mestám pri príprave a realizácii kultúrnych programov,

1.4 **zastáva názor**, že v minulosti Európska únia premeškala šancu využiť iniciatívu EHMK na podporu propagácie európskej integrácie a identity, berúc do úvahy vysokú viditeľnosť a široké povedomie o EHMK. Výbor je toho názoru, že EHMK môže pomôcť občanom priaznivo sa stotožniť s Európskou úniou.

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 180, 11.6.1998, s. 70.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 121, 30.4.2004, s. 15.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 180, 11.6.1998, s. 63.

na tému *Navrhované postupy pri výbere a monitorovaní*

VÝBOR REGIÓNOV

1.5 **víta** návrh Európskej komisie upraviť výberové konanie pre EHMK a stanoviť monitorovací postup pre vybrané mestá počas príprav ich kultúrneho programu,

1.6 **zastáva názor**, že návrh Európskej komisie sa zameriava na mnohé slabé stránky súčasných pravidiel výberového konania a uznáva, že navrhovaný postup predstavuje rovnováhu medzi potrebou: skutočnej súťaže medzi mestami; posilnenia úlohy výberovej komisie; kladenia väčšieho dôrazu na európsky rozmer EHMK a uznania prínosu členských štátov a úlohy Rady v procese nominovania a konečného výberu,

1.7 **víta** a podporuje nasledujúce stránky navrhovaných postupov pri výbere a monitorovaní:

- včasnejší konečný výber EHMK a poskytnutie väčšieho časového priestoru pre mestá na prípravu kultúrneho programu,
- zabezpečenie lepšej zrozumiteľnosti pre mestá, a to rozdelením kritérií kultúrneho programu do skupín „európsky rozmer“ a „mesto a občania“ a stanovením cieľov pre obe skupiny,
- zlepšenie transparentnosti výberového konania a kladenie dôrazu na európsku pridanú hodnotu v jeho procese,
- zavedenie prvku súťaže ako stimulu a inšpirácie pre vybrané mestá s cieľom zvýšiť kvalitu a podporiť umeleckých charakter kultúrnych programov,
- pravidelný kontakt medzi vybranými mestami a monitorovacou komisiou s cieľom sledovať pokrok, zabezpečiť pomoc a vyriešenie možných problémov hneď na začiatku prípravnej fázy,

1.8 **žiada** Európsku komisiu, aby plne zohľadnila centrálnu úlohu, ktorú mestá zohrávajú v procese výberu a monitorovania, a preto sa domnieva, že návrh v takej forme, v akej je momentálne predložený, je ako dvojznačný, tak aj zväzujúci, a spôsobuje neistotu mestám, ktoré by sa chceli stať EHMK,

1.9 **má** isté výhrady k týmto aspektom navrhovaných postupov pri výbere a monitorovaní:

- k možnému bremenu kladenému na vybrané mestá, ktorým je odovzdávanie strednodobej, monitorovacej a hodnotiacej správy. Toto môže byť neúmernou záťažou v porovnaní s veľmi obmedzeným finančným príspevkom Spoločenstva v porovnaní s celkovým rozpočtom miest na EHMK a najmä predstavovať skutočný problém pre menšie mestá, ktoré by sa chceli stať EHMK,

— k schopnosti monitorovacej komisie poskytnúť mestám na základe skúseností z minulosti odbornú pomoc pri príprave programu a praktické skúsenosti pri realizácii EHMK,

— k možnosti omeškania, ktorá stále existuje v novom výberovom procese, a to najmä medzi nominovaním mesta členským štátom a výberom EHKM, o ktorom rozhoduje Rada,

1.10 **sa domnieva**, že by sa žiadalo hlbšie objasnenie týchto aspektov navrhovaných postupov pri výbere a monitorovaní, a to najmä:

- definovania „nezávislých odborníkov“, ktorých európske inštitúcie vymenujú do výberovej a monitorovacej komisie a následného možného dosahu na inštitúcie pri rozhodovaní o ich nominácii,
- procesu udeľovania ceny (ako je uvedené v článku 11) vybraným mestám, ktoré vyhovejú kritériám a zohľadnili odporúčania komisií,

1.11 **podporuje** navrhované zloženie výberovej komisie (ako je uvedené v článku 5), ktorá by mala mať 13 členov, pričom siedmi z nich by boli z inštitúcií EÚ a šiestich by vymenovali príslušné členské štáty. Avšak žiada, aby členské štáty medzi svojich nominantov zaradili jedného zástupcu príslušného národného združenia reprezentujúceho miestne alebo mestské zastupiteľstvo,

1.12 **víta** skutočnosť, že kritériá medzi programami dvoch vybraných miest sú vzájomne prepojené, tak ako VR navrhoval v predchádzajúcom stanovisku (CdR 393/2003 fin) a zastáva názor, že monitorovacia komisia má zohrať kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní, aby sa táto spojitosť ďalej rozvinula v prípravnej fáze programu,

1.13 **zdôrazňuje**, že vo veci iniciatívy EHMK sa bude so všetkými členskými štátmi zaobchádzať rovnako, bez ohľadu na to, kedy sa stali členmi Únie. Výbor vyjadruje sklamanie nad faktom, že Európska komisia opäť nijako nezohľadnila ďalšie rozširovanie Únie a preto ju žiada o vyjasnenie situácie tých krajín, ktoré v súčasnosti rokujú o vstupe.

na tému *Financovanie a pomoc Európskym hlavným mestám kultúry*

VÝBOR REGIÓNOV

1.14 **víta** návrh, uvedený v programe „Kultúra 2007“ o strojnásobení príspevku zo strany Spoločenstva pre každé hlavné mesto kultúry v porovnaní so súčasným programom, pretože sa domnieva, že tento krok maximálne zviditeľní účasť EÚ, bude v súlade s obnoveným dôrazom na európsky rozmer kultúrnych programov miest a umožní lepšie splniť očakávania vybraných miest,

1.15 **varuje** pred akýmkoľvek krátením rozpočtu pre Európske hlavné mesto kultúry v rámci programu „Kultúra 2007“ počas prebiehajúcich rokovaní o finančnom výhlade pre roky 2007 – 2013,

1.16 **domnieva sa**, že je potrebné, aby Komisia bezodkladne vyjasnila svoj návrh v otázke financovania podpory určenej vybraným mestám prostredníctvom „ceny“, ako aj aby vysvetlila potenciálny prínos, ktorý by tento postup priniesol vybraným mestám v porovnaní so súčasným systémom. Okrem toho by výbor chcel vyzvať Komisiu, aby použila iný výraz než „cena“ pre poskytovanie takejto pomoci, keďže výraz cena sугерuje odmenu alebo česť za víťazstvo v súťaži, ako protiklad k odmene za splnenie určitých kritérií programu,

1.17 **sa obáva** dlhých meškaní, s ktorými majú mestá skúsenosti pri vyplácaní prostriedkov od Európskej komisie v rámci projektu EHMK, keďže mestá nemôžu obdržať žiadny väčší finančný obnos pred koncom roka, na ktorý boli vybrané za hlavné mesto kultúry,

1.18 **privítal by** ďalšie návrhy ako by Európska komisia mohla vyjadriť svoju podporu a pomôcť vybraným mestám pri príprave a realizácii kultúrneho programu,

1.19 navyše by **privítal** podporu mestám zo strany Európskej komisie po ukončení roka, na ktorý boli vybrané, s cieľom zabezpečiť dlhodobý vplyv projektu EHMK a zanechanie kultúrneho odkazu v meste. Monitorovacia komisia by v tejto súvislosti mohla zohrať úlohu pri zabezpečení zohľadnenia udržateľnosti v aktivitách v odvetví kultúry do celkového programu miest. K realizácii tejto snahy by prispela eventuálna finančná pomoc zo strany EÚ.

na tému Účasť tretích krajín

VÝBOR REGIÓNOV

1.20 **podporuje** všeobecný návrh Komisie ohľadne účasti tretích krajín na projekte EHMK prostredníctvom obnovenia iniciatívy „mesiac kultúry“, pričom túto formu uprednostňuje pred zavedením dodatočného EHMK v tretích krajinách. Výbor by však rád požiadal o objasnenie finančnej podpory iniciatívy „mesiac kultúry“ na úrovni EÚ,

1.21 **zastáva názor**, že medzi vybraným EHMK a (najmenej dvomi) usporiadateľskými mestami iniciatívy „mesiac kultúry“ musí byť súčinnosť, zameraná najmä na cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti kultúry. Tieto podujatia a prepojenie s iniciatívou „mesiac kultúry“ by mali byť ústredným motívom kultúrnych programov EHMK. Výbor sa

totož domnieva, že tento prístup by posilnil európsky rozmer EHMK,

1.22 z tohto dôvodu **zastáva názor**, že návrh o budúcom zapojení tretích krajín mal byť vypracovaný spolu s návrhom o EHMK, s ohľadom na možnosť uskutočnenia výberového konania pre EHMK a iniciatívu „mesiac kultúry“ naraz.

na tému Účasť Výboru regiónov

VÝBOR REGIÓNOV

1.23 **zostáva** zaviazaný k účasti na projekte EHMK a je ochotný sa aj naďalej aktívne angažovať v postupoch pri výbere a monitorovaní, ktoré navrhla Európska komisia,

1.24 **prial by si** jasnejšie formulovanie postupu pri vymenovávaní členov výberovej komisie (ako sa uvádza v článku 5) s cieľom zabezpečiť, že jeden zo zvolených členov bude naďalej zastupovať VR v procese výberu. Výbor by sa tiež rád naďalej zúčastňoval na navrhovaní náhradníkov v snahe udržať si svoju aktívnu účasť v prípade, že zástupca VR v komisii sa nebude môcť zúčastniť na zasadnutí.

2. Odporúčania Výboru regiónov

na tému Postup pri výbere a monitorovaní

VÝBOR REGIÓNOV

2.1 **odporúča**, aby mestá využívali EHMK ako súčasť dlhodoobej stratégie kultúrneho rozvoja s cieľom podporiť trvalo udržateľnejšie prístupy ku kultúrnemu rozvoju a posilniť vplyv a odkaz EHMK v mestách,

2.2 **žiada** Európsky parlament, Radu a Európsku komisiu, aby sa snažili minimalizovať možné omeškania medzi navrhnutím miest členskými štátmi a výberom hlavného mesta kultúry Radou v snahe poskytnúť mestám čo najviac času na prípravu programu,

2.3 **žiada**, aby členské štáty medzi svojich šiestich nominantov do výberovej komisie pre EHMK zaradili jedného zástupcu príslušného národného združenia reprezentujúceho miestne alebo mestské zastupiteľstvo.

na tému Pomoc Európskym hlavným mestám kultúry

VÝBOR REGIÓNOV

2.4 **žiada** Európsku komisiu, aby obmedzila administratívnu záťaž, kladenú na vybrané mestá počas prípravného procesu a zaviedla nové monitorovacie opatrenia,

2.5 **žiada**, aby vybrané mestá boli v dostatočnom časovom predstihu pred realizáciou programu informované o výške finančnej podpory zo strany EÚ, ktorá im bude pridelená na podporu plánovania. Výbor pritom víta zámer Európskej komisie, udeľovať „cenu“ mestám, ktoré splnili kritériá, šesť mesiacov pred rokom ustanovenia, rád by však mal k dispozícii ďalšie informácie o tom, ako a za akých podmienok bude táto „cena“ udeľovaná,

2.6 **požaduje**, aby Európska komisia okamžite zjednodušila postup na využívanie finančných prostriedkov a urýchlila postup pri ich vyplácaní hlavným mestám kultúry,

2.7 **žiada**, aby Európska komisia v rámci postupu monitorovania podporila zabezpečenie poradnej služby a poskytla tak vybraným mestám priamy prístup k praktickým skúsenostiam a odborným posudkom. Táto služba by mala byť pružná a šitá na mieru potrebám miest, a mala by byť dodatočnou službou k informáciám, poskytovaným mestám prostredníctvom internetových stránok Komisie, a zabezpečená buď:

- a) sprístupnením zoznamu mentorov pre mestá, ako napr. riaditeľov a technických odborníkov z miest, ktoré boli v minulosti hlavnými mestami kultúry alebo
- b) oživením Sieť Európskych hlavných miest kultúry a Mesiacov kultúry s cieľom podporiť výmenu skúseností a slúžiť ako podpora novo vybraným mestám,

2.8 **žiada** Európsku komisiu, aby predložila ďalšie návrhy ako by ešte inak mohla podporiť a pomôcť vybraným mestám v príprave a realizácii kultúrneho programu, a to najmä prostredníctvom:

a) priamej pomoci mestám v marketingových aktivitách, širšej distribúcií propagačných materiálov a lepšiemu zviditeľňovaniu EHMK,

b) prípravou poradenstva týkajúceho sa otázky plnenia náročných hodnotiacich a monitorovacích požiadaviek,

2.9 **žiada**, aby Európska komisia poskytla určitú finančnú a inú podporu mestám po ukončení roka, v ktorom boli vybrané, s cieľom zabezpečiť dlhodobý vplyv projektu EHMK a zanechanie kultúrneho odkazu v meste.

na tému Širšia účasť v iniciatíve Európske hlavné mesto kultúry

VÝBOR REGIÓNOV

2.10 **žiada** Európsku komisiu, aby bezodkladne objasnila ustanovenia vo veci projektu EHMK, týkajúce sa ďalšieho rozširovania Únie,

2.11 **odporúča**, aby dve mestá z tretích krajín usporiadali „mesiac kultúry“ a aby tieto mestá boli vybrané v rovnakom čase ako EHMK. Týmto krokom by sa umožnilo vytvorenie súčinnosti medzi mestami už v rannej fáze príprav a posilnil by sa európsky rozmer kultúrnych programov EHMK.

na tému Účasť Výboru regiónov

VÝBOR REGIÓNOV

2.12 **podčiarkuje**, že jeho zástupca vo výberovej komisii musí byť jedným zo zvolených členov VR, ako tomu bolo aj v minulosti, a v snahe podporiť vnútornú koordináciu žiada, aby bol tento zástupca vymenovaný na obdobie dvoch rokov, a nie na tri roky,

Odporúčanie

Článok 5 ods. 3

Text predložený Komisiou	Zmena navrhovaná VR
Dvoh členov komisie menuje Európsky parlament, dvoch Rada, dvoch Komisia a jedného člena Výbor regiónov.	Dvoh členov komisie menuje Európsky parlament, dvoch Rada, dvoch Komisia a jedného člena Výbor regiónov.
Členovia výberovej komisie sú nezávislí odborníci, ktorí nie sú v konflikte záujmov a majú dostatočné skúsenosti a znalosti v oblasti kultúry, kultúrneho rozvoja miest alebo organizácie projektu Európske mesto kultúry.	Členovia výberovej komisie sú <u>popredné nezávislé osobnosti nezávislí odborníci</u> , ktoré nie sú v konflikte záujmov a majú dostatočné skúsenosti a znalosti v oblasti kultúry, kultúrneho rozvoja miest alebo organizácie projektu Európske mesto kultúry.
Odchylne od prvého pododseku vymenuje v prvý rok platnosti tohto rozhodnutia Komisia dvoch odborníkov na jeden rok, Európsky parlament dvoch odborníkov na dva roky, Rada dvoch odborníkov na tri roky a Výbor regiónov jedného odborníka na tri roky.	Odchylne od prvého pododseku vymenuje v prvý rok platnosti tohto rozhodnutia Komisia dvoch <u>členov odborníkov</u> na jeden rok, Európsky parlament dvoch <u>členov odborníkov</u> na dva roky, Rada dvoch <u>členov odborníkov</u> na tri roky a Výbor regiónov jedného <u>člena odborníka</u> na <u>dva tri</u> roky.

2.13 **žiada**, aby návrh rozhodnutia potvrdil úlohu Výboru regiónov v monitorovacej komisii a aby táto komisia bola poverená aktívnou úlohou pri zabezpečení vytvorenia spojitosti medzi kultúrnymi programami vybraných miest už v prípravnej fáze projektu.

Odporúčanie

Článok 9 ods. 2

<i>Text predložený Komisiou</i>	<i>Zmena navrhovaná VR</i>
Najneskôr 24 mesiacov pred začatím podujatia zvolá Komisia sedem odborníkov navrhnutých Európskym parlamentom, Radou, Komisiou a orgánmi zodpovednými za implementáciu programov miest vymenovaných za Európske hlavné mestá kultúry.	Najneskôr 24 mesiacov pred začatím podujatia zvolá Komisia sedem <u>členov</u> odborníkov navrhnutých Európskym parlamentom, Radou, Komisiou, <u>Výborom regiónov</u> a orgánmi zodpovednými za implementáciu programov miest vymenovaných za Európske hlavné mestá kultúry.
Od tohto štádia tvoria títo odborníci „monitorovaciu komisiu“.	Od tohto štádia tvoria títo <u>členovia</u> odborníci „monitorovaciu komisiu“.
Monitorovacia komisia sa stretne s cieľom zhodnotiť prípravu podujatia, najmä pokiaľ ide o európsku pridanú hodnotu programov.	Monitorovacia komisia sa stretne s cieľom zhodnotiť prípravu podujatia, najmä pokiaľ ide o európsku pridanú hodnotu <u>a vzájomnú spojitosť</u> programov <u>príslušných dvoch miest</u> .

V Bruseli 17. novembra 2005

Predseda
Výboru regiónov
Peter STRAUB